MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MIGRAČNÝ ÚRAD MV SR
Odbor dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce

AFGANISTAN

Nútené manželstvá

Marec 2021

Klauzula o výhrade k zdrojom a informáciám

Táto správa bola spracovaná v súlade s Usmernením riaditeľa migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (MV SR), ktorým sa upravuje postup pri spracovaní informácií o krajine pôvodu žiadateľov o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky a vzájomná spolupráca medzi odbormi z decembra 2018.

V správe boli použité starostlivo vybrané zdroje v súčasnosti dostupné odboru dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce (ODZS). Informácie o každom použitom zdroji sú v správe uvedené formou odkazu v poznámke pod čiarou. Informácie o krajine pôvodu obsiahnuté v tejto správe boli preskúmané, vyhodnotené a analyzované s maximálnou starostlivosťou v rámci obmedzeného časového rámca. Informácie o krajine pôvodu pochádzajú zo zdrojov v jazykoch, v ktorých ich je možné vyhľadať, zohľadňujúc jazykové znalosti zamestnancov ODZS. Informácie o krajine pôvodu v správe však nemožno považovať za vyčerpávajúce ani definitívne pre posúdenie konkrétnej žiadosti o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany. Ak konkrétna udalosť, osoba alebo organizácia nie je uvedená v správe, neznamená to, že sa udalosť neuskutočnila alebo že osoba alebo organizácia neexistuje.

Termín "utečenec", "riziko" a podobná terminológia sa používajú ako generická terminológia a nie v právnom zmysle, ako sa uplatňuje v acquis EÚ o azyle, Dohovore o utečencoch z roku 1951 a Protokole z roku 1967 o právnom postavení utečencov.

Informácie uvedené v správe neodrážajú názor migračného úradu MV SR, ani akékoľvek politické stanovisko.

Klauzula o výhrade k použitiu správy

Táto správa je určená len na vymedzené účely v rámci vecnej pôsobnosti zadávateľa.

Zdroje informácií o krajine pôvodu použité v tejto správe môžu byť citované, nie však správa samotná.

Správu nemožno bez predchádzajúceho súhlasu migračného úradu MV SR šíriť alebo rozmnožovať (čiastočne ani úplne).

OBSAH

1. Zákonný vek pre manželstvo 3
2. Nútené manželstvá 3
3. Postoj spoločnosti k núteným manželstvám 5

1. Zákonný vek pre manželstvo

Správa UNICEF uvádza:

> ´Podľa článku 70 afganského občianskeho práva sa za „detské manželstvo“ považuje pri dievčatách, vek nižší ako 16 rokov, keďže zákonný vek manželstva je 16 rokov pre dievčatá a 18 rokov pre chlapcov. Manželstvo pod zákonnou vekovou hranicou súhlasu detí je formou núteného manželstva.´[1]

V tejto správe z júla 2018 sa ďalej uvádza, že je niekoľko “tradičných vplyvov” ako “baad, badal, mahr a jirga, ktoré priamo ovplyvňujú sobášny vek dievčat. Tieto praktiky sú afganským zákonom zakázané. Na základe týchto vplyvov dochádza k núteným manželstvám. Napríklad “baad” je tradícia vyrovnania dlhu tým, že ponúka ako nevesty dcéry. “V afganskom kontexte sa dlh netýka iba peňazí, ale môže sa vyskytnúť aj v dôsledku kmeňových alebo sociálnych konfliktov”.[2]

EASO vo svojej správe ku krajine Afganistan z júna 2019 informuje, že podľa afganského občianskeho práva, ako aj podľa islamského práva, sa na uzavretie manželstva vyžaduje súhlas oboch strán. Minimálny vek na sobáš je u žien 16 rokov. Tento zákon sa však v praxi účinne nevykonáva. V prípade odmietnutia sobáša môže dochádzať k násiliu alebo ku krvnej pomste.[3]

2. Nútené manželstvá

> ´Násilie páchané na ženách a deťoch (napríklad sexuálne násilie, domáce násilie a predčasné / nútené sobáše, detská práca, dieťa) sa bežne uvádza vo verejnej aj súkromnej sfére.´[4]

Podobne EASO v Odporúčacej príručke o krajine Afganistan k tejto téme dopĺňa:

> ´Tradičné manželské praktiky sú bežné a často môžu viesť k situáciám núteného manželstva a násilia páchaného na ženách. Medzi takéto bežné postupy patrí:
>
> - zasnúbenie dieťaťa, najmä pod paštunwali (kódex správania Paštúnov),
> - polygamia,
> - výmena nezosobášených dcér medzi rodinami,

[1] UNICEF, *„Detské manželstvá“ v Afganistane*, Júl 2018, dostupné na: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNICEF-MoLSAMD-afg-report-Child-Marriage-in-Afghanistan.pdf, navštívené 22.2.2021, Pracovný preklad z Aj
[2] UNICEF, *„Detské manželstvá“ v Afganistane*, Júl 2018, dostupné na: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNICEF-MoLSAMD-afg-report-Child-Marriage-in-Afghanistan.pdf, navštívené 22.2.2021, Pracovný preklad z Aj
[3] Easo.eu, *Príručka o krajine: Afganistan*, Jún 2019, https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/Country_Guidance_Afghanistan_2019.pdf, navštívené 22.2.2021, Pracovný preklad z Aj
[4] EASO, Odporúčacia p*ríručka o krajine: Afganistan; Usmernenie a spoločná analýza*, december 2020, https://easo.europa.eu/sites/default/files/Country_Guidance_Afghanistan_2020_0.pdf, navštívené 25.2.2021, Pracovný preklad Aj

- baad, v rámci ktorej sa dievčatá vymieňajú za účelom urovnania rodinných dlhov alebo sporov, najmä medzi Paštúnmi a na vidieku. Baad je zákonom zakázaný, ale tento zákon sa len zriedka implementuje alebo vynucuje,
- atď.´[5]

Veľká Británia vo svojej publikácii zo dňa 5.6.2019 za rok 2018 tvrdí, že moderné otroctvo ostáva problémom v Afganistane aj napriek snahám afganskej vlády o zlepšenie situácie prostredníctvom revidovaného trestného zákona. Medzi najbežnejšie formy moderného otroctva patrí vykorisťovanie pracovnej sily, sexuálne vykorisťovanie a nútené manželstvo.[6]

> ´Od 1. januára do 30. novembra (pozn. za rok 2020) dokumentovala UNAMA / OHCHR 250 prípadov údajných trestných činov násilia páchaného na ženách a dievčatách, vrátane bitia (83); vrážd (60), z toho 18 prípadov takzvaných vrážd zo cti; znásilnenia (31), z toho dva prípady pokusu o znásilnenie; obťažovanie (25); ublíženie na zdraví (17); nútenie k sebapoškodeniu alebo samovraždе (13); nútené manželstvá (11); nútená prostitúcia (5); a detské manželstvá (5). V najmenej 41 prípadoch boli obeťami dievčatá vo veku do 18 rokov.´[7]
>
> ´Medzi ďalšie prípady násilia zaznamenané AIHRC (Nezávislá afganská komisia pre ľudské práva) v prvých desiatich mesiacoch roku 2020 patrí 385 rôznych prípadov; vyhodenie z domu, nútených sobášov, predčasných sobášov, bez možnosti výberu manželského partnera, darovania „zlým“ alebo výmena manželiek; bránenia ženám a dievčatám v študovaní a pod.´[8]
>
> ´Ozbrojený konflikt a neistota v Afganistane naďalej vyvolávajú vážne obavy z ochrany. Nedostatočná/ nedostupná ochrana sa počas pandémie COVID-19 zhoršili, pričom humanitárne agentúry zaznamenali nárast detskej práce, násilia na základe pohlavia (GBV) - vrátane predčasných a nútených sobášov - a sexuálneho vykorisťovania a zneužívania.´[9]

---

[5] Easo.eu, *Príručka o krajine: Afganistan*, Jún 2019, https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/Country_Guidance_Afghanistan_2019.pdf, navštívené 22.2.2021, pracovný preklad z Aj

[6] Gov.uk, *Správa o ľudských právach a demokracii: správa úradu pre zahraničné veci a spoločenstvo z roku 2018,* 5.6.2019, https://www.gov.uk/government/publications/human-rights-and-democracy-report-2018/human-rights-and-democracy-the-2018-foreign-and-commonwealth-office-report, navštívené 23.2.2021, Pracovný preklad z Aj

[7] Rada OSN pre ľudské práva, *Situácia v oblasti ľudských práv v Afganistane a výsledky technickej pomoci v oblasti ľudských práv; Správa vysokého komisára OSN pre ľudské práva [A / HRC / 46/69],* 15.1.2021, dostupné na https://www.ecoi.net/en/file/local/2045196/A_HRC_46_69_E.pdf, navštívené 25.2.2021

[8] Nezávislá afganská komisia pre ľudské práva, *Správa o násilí páchanom na ženách v Afganistane (prvých 10 mesiacov roku 2020)*, November 2020, https://www.aihrc.org.af/media/files/Reports/1399/Report%20on%20Violence%20against%20Women%20in%20Afghanistan.pdf, navštívené 25.2.2021, Pracovný preklad z AJ

[9] Americká agentúra pre medzinárodný rozvoj (autor), publikovaná spoločnosťou ReliefWeb, *Afganistan - Komplexný informačný list o mimoriadnych udalostiach č. 1, fiškálny rok (FY) 2021*,12.1.2021, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2021_01_12%20USG%20Afghanistan%20Complex%20Emergency%20Fact%20Sheet%20%231.pdf, navštívené 25.2.2021, Pracovný preklad z Aj

´Zraniteľnosť núti ľudí, vrátane vnútorne presídlených osôb, uchýliť sa k negatívnym mechanizmom zvládania, ako sú skoré / nútené manželstvá, detská práca a žobranie. UN OCHA poznamenala, že túto situáciu zhoršila pandémia COVID19. Nezabezpečené bývanie je hlavným zdrojom zraniteľnosti mnohých Afgancov, najmä osôb vysídlených v rámci štátu, navrátilcov a žien, a riziko vysťahovania sa považuje za „zvlášť skutočné“ pre navrátilcov a tých, ktorí nie sú schopní platiť svoje nájomné kvôli COVID-19. ´[10]

´Afganskí muži, ženy a deti platia sprostredkovateľom za pomoc pri hľadaní zamestnania, najmä v Iráne, Pakistane, Indii, Európe alebo Severnej Amerike; Niektorí sprostredkovatelia donútia Afgancov k tomu aby boli zneužívaní (obchodovanie s ľuďmi alebo sexom). Afganské ženy a dievčatá sú vystavené obchodovaniu so sexom a domácemu nevoľníctvu predovšetkým v Afganistane, Pakistane, Iráne a Indii, a to aj prostredníctvom núteného manželstva.´[11]

3. Postoj spoločnosti k núteným manželstvám

´Afganské dievčatá sú zraniteľné voči núteným sobášom s mužmi žijúcimi v Iráne, čo často vedie k obchodovaniu so sexom, nútenej práci a domácej nevôli. „Dočasné“ alebo „krátkodobé“ manželstvá - známe ako „sigheh“ a na účely komerčného sexuálneho vykorisťovania - trvajúce od jednej hodiny do jedného týždňa sú údajne rozšírené v Iráne a konajú sa v tzv. „cúdnych domoch“, masážnych salónoch a súkromných domoch. *Tieto opatrenia sú údajne prísne kontrolované a „prehliadané“ štátom a náboženskí vodcovia ich „uznávajú“, aby umožnili mužom sexuálne zneužívať iránske ženy a mužov, ako aj čínske, thajské a iné obete vrátane detí.*´[12]

´Obyčajové právo v afganskej spoločnosti môžu mať za následok množstvo škodlivých tradičných postupov, ako sú nútené sobáše a rodinné násilie páchané na ženách, vrátane takzvaných „vrážd na cti“, ktorých sa dopúšťajú členovia rodiny. ´[13]

´Policajní a zákonní úradníci často obvinili ženy z úmyslu spáchať *zina* (sex mimo manželstva), aby ospravedlnili ich zatknutie a uväznenie pre sociálne trestné činy, ako

[10] EASO, *Afganistan - Bezpečnostná situácia*, september 2020, dostupné na https://www.ecoi.net/en/file/local/2038213/2020_09_EASO_COI_Report_Afghanistan_Security_situation.pdf, navštívené 25.2.2021
[11] USDOS, *2019 Obchodovanie s ľuďmi report: Afganistan,* 20.6.2019, dostupné na: https://www.ecoi.net/en/document/2010740.html, navštívené 23.2.2021, Pracovný preklad z Aj
[12] USDOS, 2019 *Správa o obchodovaní s ľuďmi: Irán*, 20.6.2019 dostupné na: https://www.ecoi.net/en/document/2010828.html, navštívené 23.2.2021, Pracovný preklad z Aj
[13] EASO, *Príručka o krajine: Afganistan; Usmernenie a spoločná analýza*, december 2020, https://easo.europa.eu/sites/default/files/Country_Guidance_Afghanistan_2020_0.pdf, navštívené 25.2.2021, Pracovný preklad z Aj

napríklad útek od manžela alebo rodiny, odmietnutie manžela vybraného ich rodinami, útek od domáceho násilia alebo znásilnenia, útek pred núteným manželstvom.´[14]

´Krajina čelí kríze ochrany, kde sú pravidelne ohrozované práva ľudí na bezpečnosť, ochranu a „spravodlivé zaobchádzanie“ podľa medzinárodného práva. Konflikty a vysídlenie viedli k tomu, že vnútorne vysídlené osoby (IDP) a zraniteľné osoby sú vystavené závažným negatívnym mechanizmom, spojeným s vyrovnávaním sa so situáciou, ako sú predčasné / nútené manželstvá, detská práca a žobranie. Ženy a dievčatá sú zbavené základných práv, najmä práva na vzdelanie, a násilie založené na rodovej príslušnosti je všadeprítomné.´[15]

Podľa Správy o postupoch ochrany v oblasti ľudských práv MZV USA z marca 2019 bol zákon EVAW (Odstránenie násilia páchaného na ženách) zmenený a doplnený počas roku 2018 prezidentským dekrétom. Zákon kriminalizuje 22 násilných činov voči ženám, vrátane núteného manželstva. Podľa správy ale „vládne inštitúcie často vyvíjali tlak na obete, aby vyriešili svoje prípady sprostredkovaním závažných trestných činov, ktoré zákon EVAW zakazuje, čo vedie k beztrestnosti páchateľov.“ [16]

Ad info :

Pomoci ženám, a to aj v súvislosti s nútenými manželstvami sa venujú rôzne organizácie, napr.

´IKWRO (Iránska a kurdská organizácia práv žien) chráni ženy a dievčatá na Blízkom východe a v Afganistane, ktorým hrozí „násilie založené na cti“, nútené manželstvo, manželstvo detí, mrzačenie ženských pohlavných orgánov a domáce násilie a presadzovanie ich práv.´[17]

[14] USDOS, *Správa o postupoch v oblasti ľudských práv za rok 2018 – Afganistan*, 13.3.2019, dostupné na: https://www.ecoi.net/en/document/2004129.html, navštívené 23.2.2021, pracovný preklad z Aj.
[15] UN OACHA, *Prehľad humanitárnych potrieb v Afganistane - Humanitárny program*, 17.12.2019, dostupné na: https://www.ecoi.net/en/file/local/2022945/afg_humanitarian_needs_overview_2020.pdf, navštívené 23.2.2021, Pracovný preklad z Aj
[16] USDOS, *Správa o postupoch v oblasti ľudských práv za rok 2018 – Afganistan* 13.3. 2019, dostupné na: https://www.ecoi.net/en/document/2004129.html, navštívené 23.2.2021, Pracovný preklad z Aj
[17] BBC.co.uk, *Informácie a podpora: násilné manželstvo a násilie v mene cti,* https://www.bbc.co.uk/programmes/articles/5BFGcssQFMNcMJLht3dVHws/information-and-support-forced-marriage-and-honour-violence, navštívené 23.2.2021, Pracovný preklad z Aj